

AZ UTOLSÓ KOCKA

Regénybrikett XII.

A P R Ó I S T V Á N

Ennyi szószaporítás után megérett a helyzet a dolgok végleges összekuszálására. Beszélhetnénk „kikristályosodásról”, holmi végkövetkeztetések levonásáról, summázásáról is, de az előzmények ismeretében és a következők (másképpen: a jövő) szokványos kifürkészhetetlensége tudatában merő nagyképűség lenne. Maradjunk tehát a kavalkádnál, a kuszátságnál, amelyben, különben is gyarló élők lévén leginkább magunkra ismerhetünk.

*„Gondold meg és igyál,
Örökké a világ sem áll,
De amíg áll és amíg él,
Ront vagy javít, de nem henyél.”*

Isten egyenesen nekünk teremtette a zűrzavart, és csak azért próbálunk szakadatlanul rendet rakni benne, hogy a bőrünkön érezzük, még drámaiban átéljük átkait és áldásait. Felvillantjuk tehát a mozaik apró, fényes kockáit még egyszer: egyik tenyerünkéből a másikba pergetjük őket, mint megszállott harácsoló kamrája mélyén aranypénzeit, majd gondosan visszazárjuk őket a nagy vasalt ládába – véget vetünk a mesének.

„Miféle aszfalt volt ez, amelyen idáig jöttem?” – ismételtette konokul egy távoli hang TB Tihamér virrasztástól zsigogó agyában. Virrasztott, ébren várta a hajnalt, percekig bámult a sötét, semmit sem sugalló ablaküvegre. Meddő virrasztás volt, semmi sem kényszerítette rá, még csak nem is töprengett, egyszerűen csak múlt az éj üresen, értelmetlenül.

„Évek múltak el így” – préselt ki mégis egy fakó gondolatot meg-megbicakló fejéből.

Meddő évek? Talán. De vajon nem botorság-e ilyesmit állítani az, úgy

hírlik, megismételhetetlen ifjonti korról? Nem bűne-e vajon, amelyet meggyónni sem kell, mert a bűnben amúgy is benne foglaltatik a büntetés, a visszahozhatatlanság ólomnehéz tudata, és nincsen feloldozás? Viszont mit kezdjen a templomtoronnyi mélységekből medúzaként felbukkanó esős tavaszokkal, régi sirámokkal és haragokkal, felszívódni, fakulni nem akaró szégyenekkel?

„Máris? És mi lesz velem, ha megérem, hogy arra sem tudok majd visszaemlékezni, mit ebédeltem, de átkozott ázottkutya-szagomra és arra a depressziós, lucskos újvidéki tavaszra még mindig rájár az agyam?”

Végre derengeni kezdett az ablak, közeledett a reggel. Végre? Hiszen nem is várta. A lassan kibontakozó színtelen udvar a maga téli csupaszságában még inkább ingerelte a medúzafejú egykori hangulatokat. TBT még mindig képtelen volt felállni és eltámolyogni az ágyig. Az asztali lámpát azért leoltotta.

„Kösz, egész halom életre szóló tanácsom van már tőled. Miért pont téged hallgassalak annyi ember közül? Mi a biztosítékom, hogy boldoggá tesznek a tanácsaid, amikor te magad boldogtalan vagy?”

Ideges rándulás a rekeszizomban, amely átterjed az összes végtagra, de még az arc izmaira is. Átkozott medúza! Nem innen, éppen innen indult az ösvény az aggodalmas képű idegorvosig? Felfújt és mesterséges volt az a szenvedés, de igazi költői mélységgel élte át. Van értelme megkérdezni, miért?

– Mindig is túlságosan komolyan vetted önmagadat, fiú – mormogta hangosan, és egyre a vigasztalan udvart bámulta az ablakon át. – Amikor pedig mégsem, azt is a lehető legrosszabbkor tetted. Ha akkor este te ülsz Béla helyett a karón, körülötted bóklásznak a fehér macskák, és nem vonulsz el tüntetően, rendíthetetlenül, ostoba szenvedéssel megrakodva, akkor minden másként lehetett volna. De te nem hitted, hogy annyira sokat jelenthetsz annak a lánynak, hogy csakugyan annyira fájni tudnak neki a szavaid, hogy elkerülhetetlenné lesz a rövidzárlat. (Lehet így hívni a halált?) Kéjelegtél a kemény szavakban, bántani, tépni akartál velük, valami apró elégtétel kedvéért, s akkor még magad se tudtad, hogyan fogod jóvá tenni, elsimítani a sóltan színjátékot. Csak el tudnám felejtetni, ki tudnám heverni, mint Béla a fehér macskákat!

Tihamér bénultan ült, és magában beszélt, de úgy, mintha színpadon vagy tárgyalóteremben lenne, s figyelő hallgatóság lesné minden szavát. Egy póz a sok közül.

– Meddő évek...

„És nincs menekvés?” – kérdezte aggódva egy hirtelen felbukkanó medúza, amelynek püffedt kerek feje valahogyan D. vonásaira emlékeztette.

– De van! – vágta rá rögtön Tihamér, de ugyanabban a pillanatban elbizonytalanodott. – Csak most éppen nem jut eszembe...

– Nem jut eszedbe! – ujjongott a medúza.

– Nem jut eszembe – szögezte le TBT.

Valának pedig ezek a szavak és medúzák kicsiny töredékei annak a szó- és medúzafolyamnak, amely maga vala a múlt. Mert közben nem csupán a nap jött fel, vigasztalan téli derengéssel elárasztva az udvart, hanem felbukkant Nagy tanár néptárs, HF-ke, Vologya és ki tudja még, ki mindenki rossz medúzaalteregója, s a vizenyős bestiák mind egytől egyig Tihamér lelkének legszisszenősebb pontjait vették célba, azokat csalánozták, szívták, szipolyozták.

– Menjetek a francba! – kiáltotta a lábasfejűeknek, mire bátortalanul kinyílt az ajtó.

– Mit vétettünk? – hüledezett D. a marcona fogadtatásra, s be sem lépett egészen, barátnője pedig csak a háta mögül kukucskált a szobába.

– Álmos vagyok. Megyek aludni – válaszolta Tihamér hasonló hangnemben, mint az előbb, és nem is próbálta megmagyarázni a félreértést. Az ajtó becsukódott.

Ruhástul ágyba bújt, s majdnem azonnal elaludt. Az a majdnem azonban elegendő volt egy medúzának, hogy félálomban még a fülébe duruzsoljon:

„Nem lehetsz többé az, aki odaér az ajtóm elé (ahogyan minden ajtóval végződik ezen a világon), és az ajtó, az ajtók kinyílnak, mögöttük pedig pontosan előrelátott hatást vált ki a megérkezésed. Ezentúl csak olyan utas lehetsz, aki nem nyughat, vonatról vonatra száll, de egyetlen kilincse sem teheti rá elgyötört kezét.”

Beszéljünk mégis arról, hogy miről is szólnak valójában ezek a valamiféle csirizzel és némi erőszakos nyomással összepréselt (regény)brikettkockák? Hogy végül lesz-e belőlük valami összefüggő egész, jelen esetben regény? Vajon a kételkedőknek higgyünk-e, akik kezdettől fogva a fejüket csóválják, vagy az óvatosoknak, akik a negyedénél vonták fel kérdőn a szemöldöküket, talán a mérsékelt optimistáknak, akik félúton kezdtek vakarni a fülük tövét, esetleg a véges türelműeknek, akik egészen a háromnegyedéig kitarítottak, de aztán akkorát kajátottak az esztétikum végtelen univerzumába, hogy beleremegett a betűktől zsiszsegő éter, vagy a csak végveszélyben lankadóknak adjunk hitelt, akik az utolsó pont után ejtik ölkübe kezüket, és azt rebesgetik „hülyeség”, vagy mégis inkább a könnyű lelkű, a kitért lelkű, a nagylelkű, a kíváncsi lelkű lelkeseknek, akik imigyen szóltak, üzentek, írtak, fenyegetőztek, követelöztek és átkozódtak „Még, még!” és időnként hozzátették: „Még!” Fogas kérdés? Ha igen, kár bibelődni vele, ha nem, minek.

Szóval ez van, de nem kell okvetlenül szeretni. Brikettből várat rakni mindenesetre nem érdemes, legfeljebb halom, rakás lehet belőle. Ha to-

vábbi kockákat dobunk hozzá, nagyobb rakás lesz, ennyi az egész. Ha ez bűn, Isten majd valószínűleg megbocsátja. A kockák alapanyaga és kötőanyaga kockánként azonos, és ez fontos követelmény, mert ettől lesz a végtermék kőszénbrikett, szalmabrikett, szójaszárbrikett vagy éppen regénybrikett. Vannak persze a felsoroltaknál furcsább brikettek is, így a lehangoló és a regénybrikettnél is prózaibb autóbrikett, amiket óriási erőszakos présekkel csinálnak a kiszolgált járművekből, és egészen hétköznapiak, mint például a húsbrikett, de azt mifelénk fasírozottnak hívják.

Hogy miről is szólnak? Tiszabácskunszentjászrévi Bódog Tihamér életének másfél évtizedéről, mondhatnák, de ő maga azonnal szemrehányóan tiltakozik: „Nem egyszerűen időről meg életről van itt szó!” Akkor ugyanő felnőtté válásáról? „Ugyan kérem, ki tudja mikor is válok én valóban felnőtté!” – legyint ingerülten az érintett. TBT és foghíjas nemzedéke gondolati, „eszmei” éréséről? „Érés? Micsoda pökhendi, öntelt és üres szó! Az almáról meg a körtéről lehet tudni, amikor megért. A dinnyéről már nehezebb ugyanezt biztosan megállapítani, a fejekről meg ne is beszéljünk. Különbön meg attól függ, melyik végéről nézzük a dolgot: ha az elviselhetőség határáig ügybuzgó, a bunkóságig elkötelezett, a tennivágyástól kékülő és épp serkenő bajuszú, bugyuta kis pártkukacot, zsenge frázisfosó palántát vesszük szemügyre, akkor ehhez képest már az Első Esztergomi Megállapodásról is leszögezhető, hogy érett, sőt mai szemmel nézve is konyhakész állapot. Meddő találgatás ez az egész mirőlszól-hercehurca. Hagyjanak inkább egy kicsit szónokolni. Szónokolni akarok!”

– Uraim! Képzeljék el, mit érezhet az a regényhős, aki kimaradt a regényből! Próbálják átérezni, ha csak egy pillanatra is a félresikerült állétezés, az örökkévaló sosevoltság eme brutális céltalanságát... Talán a tojás sorsa közelíti meg leginkább ezt a lesújtó tragikumot, amikor durván félrelökik fölülre a tyúkot, kíméletlenül felütik, és a génjeibe kódolt kozmikus küldetés helyett rántottát csinálnak belőle. Én, Tiszabácskunszentjászrévi Bódog Tihamér, egy nagy szerencsétlen tojás vagyok! (Vagy van itt nálam nagyobb tojás?) – és ennél a szónál TB Tihamér két tenyerébe temette arcát, mire a döbbent esendbe burkolózó hallgatóság egy pillanatra azt hitte, sír. De a regényhősök nem akkor sírnak, amikor a hús-vér halandók hiszik. TB Tihamér váratlanul felszegte a fejét, és kíméletlenül eléjük vetette az igazság kissé állott, tikkadt, de azért meglehetősen inas koncát:

– Uraim! Önök nem tudják, ki vagyok én! Miközben azon tépelődnek, minek is jöttek el ide, miért is nem maradtak otthon, a hús falak védelmében, ahol a regényhősök is tisztességesen veszteg maradnak a poros polconkon, mindaddig, amíg önök kegyes jószántukból fel nem ütik a csendes könyveket (amitől nem kell gyakran tartani), szóval eközben nem is sejtik,

hogy én tulajdonképpen egy regényhős vagyok. (Csak hát mivel nem kerültem bele a regénybe, sohasem írtam regényt.)

TB Tihamér itt kicsit félszegen elmosolyodott, és a sorok között mozgolódás támadt, itt-ott felvihogtak. „Megéreztek a pillanatnyi gyengeséget” – gondolta TBT, és máris újra támadásba lendült.

– De azért van véleményem! Ez a föld most is éppen olyan lapos, és éppen úgy nehezedik az égre, mint húsz meg száz meg ezer éve, hát minnek titkolózunk? Laposságunk történetét kellene megírni. Eddig a kiállítás kín-szenvedését próbáltam papírra vetni, a kiállítás hősi szépségét, az egyetlen, ami korszakokon át szeplőtelen emberi tulajdonság maradt. (Legalábbis így hittem sokáig, és nem voltam egyedül). Azóta viszont sokkal inkább hiszem: az árulás lélektanában kell elmerülni, hogy a világot működésében tetten érjük. A megalkuvás pszichológiája az, ami tétova cselekedeteink vég nélküli hallgatásaink, sunyi farokbehúzásaink kulcsa. Tévelygéseink története a hiszékenység és a szellemi terror pólusai között kígyózik szüntelen. Egyetlen imbolygó mágnestűnk a kétely, ha lélekmarcangoló tépelődések során már kiharcoltuk magunknak. (És ha ez még a végső ámitás, a nagy agymosás előtt sikerült.) A kétely torokszaggató lüktetése nélkül balga báránykák vagyunk: nyáj. Szelíd, barna szemekünkben pedig egyszerre már nem is a patak csacska fodrai tükröződnek, nem is a májusi rét zöld hullámozása, hanem szikkadni kiterített, bodor gereznáinkat csapkodja szél. És boldogok lehetünk, amíg e kép csupán borzongató látomás...

A széksorok között ekkor tülekedés támadt, néhányan az útjukba kerülő lábakat taposva sietősen távoztak. Nyilván nem is hallották, amikor TB Tihamér utánuk kiáltott:

– Mert mi tudjuk, hogy önök tudják: néhány zabba szabadult nemzedékkal könnyű volt elhiteni, itt van már a Kánaán, de mi mások vagyunk!

A csend helyreállt, csak éppen nem lehetett tudni, mitől. A legkifinomultabb regényfűl sem tudta kihallani belőle, hogy vészjósló vagy éppen meghunyászkodó-e ez a hallgatás. TBT nyelt egyet, de már nem volt viszakozás:

– Mi nem eltévedt lovasok vagyunk, minket eltérítettek. Működökkel, földbe süppedt, hazug útjelző táblákkal, sosemvolt ígéret földjeivel, nagy és kevély szavakkal, frissen költött örök igazságokkal. És sok-sok (el)hallgatással óvtak minden derengéstől. Nem is derengett semmi. Kapóra jöttek az első neoncsovek – készséggel elhittük: ez a fény.

TBT ekkor árnyakat látott mozdulni a fal mellett, és ugyanott valami megcsillant a félhomályban. Két láncsal öszekötött erős vaskarika. TB Tihamér védekezőn maga elé emelte erősen reszkető, de még szabad két kezét.

– Kérem. Én tulajdonképpen kitalált személy vagyok.

Késő volt azonban a visszakozás, az alkura való készség kései sugallása, csizmás léptek közeledtek. Már csak a jó isten vagy az író menthette meg. Ez utóbbi fanyalogva bár, de mégis szájába adta a következő néhány mondatot:

– Uraim! Én tudom, mi kell maguknak! Ünnepelesen megígérem, hogy békésen és ellenkezés nélkül hősi halált halok egy következő regényben!

A hallgatóság megkönnyebbülten és lelkesen felugrált, csak úgy csattogtak a felcsapódó színházi székek és szünni nem akaró tapsal élgették a halni akarót.

TBT jóindulatú, szerény mosollyal nézte és a kezével csitítgatta a tapsorkánból, az újra és újra beinduló ritmuskényszerből szabadulni képtelen közönséget. Az árnyak a fal mellett megtorpantak, nyilván sziszegnek, és az ajkukat rágják, de nem csillogtatták már vaskos karpereceiket. Tihamér az órájára nézett, és észbe kapva felmarkolta a szószekekről szétdobált paksamétáit. Sietősen távozott a függöny mögötti oldalajtón, és egy szűk, gyéren világított, vastag, süppedő szőnyeggel borított folyosón igyekezett tovább. Egy darabig még hallotta a vastapsot, aztán ráborult a föld alatti csend.

– Észre sem vették, hogy egy régebbi, naftalinból előszedett beszédet olvastam fel! Hiszen azóta már szerepeltem is egy regényben! És persze nem haltam hősi halált... Noná, majd ezeknek! – heherészett elégedetten, és egyre rótt a véget érni sehogyan sem akaró folyosót.

Már fájni kezdett a bokája a süppedő szőnyegen való járástól, amikor halk, majd erősödő zene ütötte meg a fülét. Hamarosan egy ajtóhoz érkezett, és lenyomta a kecses, fekvő S alakú bronzkilincset, és a keskeny, de legalább kétembernyi magas ajtószárny méltóságteljesen kinyílt. Valósággal mellbe vágta a harsogó induló, amelyet szekrény nagyságú hangszórók bömböltek a zsúfolásig megtelt jókora teremben. TB Tihamér belépve díszes pódiumon találta magát, s mindjárt meglátta a kissé már hervadó rózsakoszorúkkal borított szószekeket is. A papírjainak már alig jutott rajta hely. Tétovázás nélkül belevágott a közepébe:

– Figyeljete! Nem azért jöttem, hogy üres, elcsépelet szólamokkal untasalak benneteket, mint annyian tették előttem, eről a szószekekről. Jó szeke ez, jó szó kell hozzá, az együtt jó szószeke, ez kell nekünk, és minden jó lesz!

Elismerő moraj, majd lelkes taps jelezte, hogy a kezdőhang nagyszerűen betalált. Tihamér csak most nézett végig rajtuk: ebben a teremben nem voltak széksorok, a hallgatóság állt, szorosán egymáshoz préselődött, és ha tapsolni akartak, lökdösődniük kellett. Csupa frakkba öltözött, vakítóan fehér kézelős, ünnepeyes képű úriember tülekedett odalenn. Egészen más társaság volt ez, mint az előző teremben üldögélő tornacipős, feslett farmernadrágos, zsíros, loboncos hajú gyülekezet, TBT mosolygott. „Csak tudni kell hozzájuk szólni. Eltalálni, mi imponál nekik.”

– No, ide figyeljete, vigécek! Fontos bejelentenivalóm van.

Az urak abbahagyták a lökdösődést, és várakozón figyeltek.

– Szabad rágózni!

Kitörő lelkesedés fogadta a bejelentést, és menten élénk zsebben turkálás, papírcsörgés kezdődött, s nem telt bele fél perc, a bajszos, monoklis arcok elégedett, boldog kérődzésbe merültek. Hangos csettegés, csámcsogás, nyálszürcsölés töltötte be a termet, s mindenfelé hanyagul szétpöckölt papírgolyócskák röpködtek, amelyeket a rágógumi celofánjából, sztaniolfóliájából, színes burkolatából gyürkéltek az egybegyűltek.

– Az árulás mindig kisszerű cselekedet, de a miénk itt többszörösen is kicsinyes, nyálás és szánnivaló! – sütötte el Tihamér, kipróbált mondatát, és a hatás most sem maradt el. Mindenfelől elismerő csettintések, rágógumihólyag-pukkanások jelezték a telitalálatot.

– Ezen rágódjanak egy darabig! – markolta fel ismét Tihamér a papírjait.

– Később még visszajövök.

„Az értelmiségi számára az a fontos, hogy legyen min csámcsognia... – motyogta elégedetten, miközben a nagy krémszínű és bordó eres márványlapokkal kirakott folyosón tovasietett. – Izélek én majd nektek visszajönni!”

A teremben, ahová kisvártatva belépett, síri csönd és emberbűz ült. Ebédlőféle helyiség volt, kocka, billegő asztalokkal, mind körül kényelmetlen vaslábú székekkel. A széklábak fülsértően sikoltottak minden mozdulatra a hanyagul felmosott, szemmel láthatóan néhol még zsíros műköpadlón. Az asztaloknál pergamenbőrű, sovány, réveteg tekintetű emberek ültek, túlnyomórészt férfiak, de azért akadt közöttük néhány kócos nő is. Szürke, bő vászonruhát viseltek és papucsol. Előttük az asztalon egy-két szál virág: rózsa vagy szegfű hevert, némelyek a fülük mellé rakták, a nők kuszált hajukba tűzték őket. Tihamér nyomban felfedezte, hogy páran bábékoszorút viselnek.

Itt nem volt szószék, az étkezde végében két összetolt asztal, műanyag vizeskancsó és tálcán lefordított poharak jelezték a főhelyet. Tihamér szomorú, meghatott képpel vonult át a termen, és leült a vizeskancsó mögé.

– Véreim! – kezdte fátyolos, remegő hangon. – Tudom, hogy most jötök a patkányok közül. Tudom, hogy reggel még híg, zsizsikes lötyöt és penészes kenyeret ettetek, és azóta sem kaptatok rendes ebédet. Kérünk benneteket, csak még egy kicsit legyetek türelemmel. Oly sokáig vártunk rátok, epkedtünk, hogy ismét köztünk legyenetek, hát most várjatok ti is egy kicsit az ebédre, hihi, ugyebár. No, kicsit vicceltem, ugye nem veszítetek zokon. Számotokra különben is most talán fontosabb a lelki, a szellemi táplálék, mint a testi. Hiszen megszoktátok már a szenvedéseket, a nélkülözést, a verést, a kikötéseket, körömszagatásokat, az örökös kialvatlansá-

got, éhezést és megaláztatást. Nektek már nyilván meg se kottyán ez a kis várakozás, üldögélés ebben a – mi tagadás, barátságtalan és hideg – teremben, hiszen kaptatok virágot, és íme, elhoztam nektek a meleg, őszinte, fel-emelő emberi szót, amit talán leginkább nélkülöztetek. Hiszen ma reggel, amikor kitérültek celláitok nyikorgó ajtói, amikor lehullottak bilincseitek, azt se tudtátok még, hová terelnek benneteket! Akasztás lesz, újabb kínvallatás, tömegsírt ástok netán magatoknak, emberveszejtő bányamunka, kőtörés, sörtűz, gázkamra? Nem tudtátok, de hősi lelketek meg nem ingott, mentetek emelt fővel sorsotok elé. És íme a sorsotok: a szabadság, amelyért küzdöttetek és szenvedtetek helyettünk is, akik gyengének, gyávának bizonyultunk, hogy veletek együtt kiálljunk a zsarnokság ellen. De lám, kivártuk a napot, és lehullottak a láncok a ti kezetekről és a mi szívünkről egyaránt! (Nemsokára az ebéd is készen lesz, ígérem.)

Tihamér elhallgatott, s megtörölte izzadó homlokát. A kübliszag megülte a gyomrát, de hősieen mosolygott. A viaszsárga arcok mereven, kifejezéstelenül néztek vissza rá. Valaki váratlanul énekelni kezdett, és szinte ugyanabban a pillanatban átvette a hangot az egész terem:

„Föl, föl, ti rabjai a földnek...”

Tihamér fölpattant, mint akit vipera csípett meg, s kétségbeesetten hadonászni kezdett:

– Nee! Ti nem azok vagytok! Ti nem azok a rabok vagytok! Hát nem értitek, már elfelejtettétek? Nem énekelhetitek ezt. Hát kik zártak be titeket, az isten szerelmére?! Próbáljatok valami mást, mondjuk azt, hogy „Nehéz a rézágyú...”

Tihamérnak csupán néhány taktust kellett elénekelnie, a kórus máris teljes erővel felharsant:

„Fölszántja a hegyet-völgyet...!”

Elképedve nézte őket. Kik ezek, politikai elítéltek vagy a Nagy Vörös Testvér MGTSZ vegyes kara? Esetleg elítélték az egész vegyes kart? Tihamér kényszeredetten felállt, az ablakhoz oldalgott, és félrehúzta a függönyt. Szeme felragyogott, épp csak visszaugrott papírjaiért, és az ajtón, amit eddig a koszos függönytől észre sem vett, kilépett az erkélyre. Alant, ameddig csak a szeme ellátott, zsi bongva hullámozott a tömeg.

– Hahó! – kiáltotta a mikrofonokba lelkesen, és meglöbögatta papírjait.

– Hahóó! – zúgott vissza a tömeg, majd az óriási tér különböző sarkaiban meg a környező utcákban skandáló magvak alakultak, ahonnan különböző ritmusban szétterjedtek a ritmusok, előbb kánont, majd dörgedelmes kakofóniát kiváltva – Ha-hó! Ha-ha-hó! Ha-hó! Ha-ha-hó!

– Hehehe! – dörzsölte a kezét Tihamér afölötti örömeiben, hogy itt, a legnagyobb próbatételen is egyből megtalálta a megfelelő szót, a tömeg szívének kulcsát. A mikrofonok és a hatalmas teljesítményű erősítők azonban

ugyanabban a pillanatban a legtávolabbi zugokba is elröpítették Tihamér vérlázító kijelentését: Hehehe! A tömeg megrándult, mintha korbáccsal sújtottak volna végig rajta, majd felocsúdva elemi erővel tört ki belőle a düh.

– Levelehehehe! – üvöltötte százezer torok, és joghurt- meg szalámirúd-zuhatag árasztotta el az erkélyt, ahol az áruló szónok most már hiába hadonászott:

– Elvtársak, véreim, barátaim, testvéreim, várjatok! Hahó, persze, hogy hahó, a kutyahétszentségit! Várjatok, hahó vár...

Egy negyedkilos szalámvég úgy találta homlokon, hogy a mikrofonzsinórok közé szédült.

– Pedig én azt hittem, végre megtaláltam az igazi hivatásomat. Hogy született szónok vagyok – motyogta a joghurtban pancsikálva. Az erkély mellvédjének oltalmában szépen négykézláb visszamászott az étkezdébe. Útközben még zakója zsebébe gyömöszölt egy negyed rúd parizert. Oda-bent nagy csámcsogás, bőfögés fogadta, a pergamenképűek megkapták az ebédet, valami híg lötytyöt és száraz kenyeret ettek. Keresztültámolygott a termen, ki a márványköves folyosóra. A süppedő szőnyeggel borított föld alatti járatban elő akarta venni a parizert, de azt még valószínűleg az étkezdében kilopták a zsebéből.

– Megyek én vissza a regénybe! Hát hiányzik ez nekem? – találta meg a vigasztaló formulát TB Tihamér, és lehajtott fővel bekopogott az író ajtaján. Az író éppen asztalára borulva aludt.

– Még szerencsém is van... – motyogta, és sietve beleolvasott a szanaszét heverő kéziratlapokba. – Aha, itt jó lesz – suttogta elégedetten, és mielőtt felszívódott volna az éppen készülő fejezet huszonharmadik bekezdésébe, még egy pillantást vetett a kicsavarodott nyakkal hortyogó íróra: – Meny-nyit dolgozik ez a barom...

Eljött az idő, amikor az Esztergomi Megállapodás elnyerte végső formáját, lehető legtökéletesebb megfogalmazását. Az egyeztető tárgyalások színhelye ismételten a Duna, pontosabban annak egy kis szigete volt. (A kicsinységet itt egészen szó szerint kell érteni. A megáradt folyó bőszen rohant a déli part mentén, és ugyancsak sodort a tőle hat lépésre húzódó északi partnál is. Az orsó alakú kis föld hosszúsága mintegy húsz méter lehetett, legmagasabb pontja pedig egy vén odvas fűzfa volt. A sziget flórája ezenkívül fűfélékből és egyéb jelentéktelen lágyszárúakból állt.

Az állatvilágra főként az időszakos megjelenés, a fokozott migráció volt jellemző – ebbe beleértve a tanácskozás résztvevőit is. A fa koronájában madarak, mindenféle rovarok, a talajban a megszokott alsóbbrendűek éltek. A sziget faunájába sorolhatók még talán a halak is, bár azok meglehe-

tősen erőszakos módon kerültek a fűzfa alá, horog és zsinór által kirángatva a Dunából.)

– Nos, összegezzük röviden, mire jutottunk az elmúlt évtizedben, melyek voltak töprengéseink főbb állomásai – hangzott el halálos komolysággal a tanácskozás nyitó beszédében, miközben a résztvevők túlnyomó többsége (egészen pontosan ketten) halat zsigerelt.

– Először ugyebár csupán rosszallásunk és elkeseredésünk fogalmazódott meg mindannyiunkban a tökszorongató és bunkófavorizáló, azaz a kissé hivatalosan és, tegyük hozzá, a legenyhébben fogalmazva dogmatikus rendszerekkel szemben. Megállapítottuk, hogy ez az érzés általános valamennyi általunk ismert cucilista országban, és a távolról ismertekből is ugyanilyen hírek érkeznek. A második lépésnél következett ugyebár a bökkenő, tudniillik hogy mit is szeretnénk valójában, ha ebből a rémálomból sikerülne felébredni. Megfeneklettünk, mint ezek a bodorkák itt a fűben. Aztán elment ki-ki a maga országába tapasztalatot gyűjteni, azaz élni, ugyebár, mert más választása amúgy sem volt. Meg is rakodtunk tapasztalattal úgy, hogy a legközelebbi találkozáskor nem is tudtuk hirtelenében, hogyan zúdítsuk egymás fejére a sok szart. Konceptációs perek, nemzetiségi elnyomás, asszimilációs iskolareformok, gazdasági nyomor, értelmiségelenség, betiltott könyvek és emberek, feketelisták, hazugságok évig érő pagodái és feneketlen bugyrai, és így tovább, hadd ne soroljam a jól ismert finomságokat. Nem csoda hát, ha egyöntetűen azt kiáltottuk, mindegy mostmár, hogy ki és mi jön utánuk, de ez a gyülevész banda most már menjen, ahová való, a pokol legmélyebb fenekére, de azonnal! És íme most ismét összejöttünk, a tavaszi napfényben csillognak a bodorkák és a szemünk: tudjuk már, hogy mit akarunk. Igen, „demo”-val kezdődik és „kráciával” végződik. Amen.

Az elfogyasztott sült hal és az utánaöntött jóféle kékfrankos megnövelte a társaság ambícióit.

– Alapítsunk országot! – indítványozta valaki, és máris hozzáláttak az új ország, egészen pontosan, szigetország alapokmányának a kidolgozásához. Jól is haladt a dolog, egészen addig, míg Tihamér lelkesen be nem jelentette:

– Én majd megszervezem a rendőrséget és az államvédelmi szervezetet!

Mivel szándékától sehogyan sem lehetett eltéríteni, egyöntetűen lemarházták, és az egész honalapítás dugába dőlt.

– Ugyis baj lett volna a semlegesség deklarálásával – vigasztalódott egyikük.

– Meg kicsi is ez a sziget – fedezte fel a másik, és a dolog el volt intézve.

Aztán eljött a megvalósulás hihetetlen időszaka. Tiszabácskunszentjásrévi Bódog Tihamér akármerre nézett (a határokon kívülre), mindenütt kopogtatott a demokrácia. Közvetlen közelében viszont valahogy másféle szelek fújtak, a korábbiaknál is agyalágyultabb szólammal teltek meg a lapok, és a korábbiaknál is nagyobb bunkók kerültek a felhergelt tömegek élére. Persze ezt is demokráciának titulálták, és akik elhitték, meg is undorodtak tőle.

– A régi, jól bevált módszerekkel még mindig meg lehet hülyíteni egész népeket – hüledezett Tihamér, amikor napról napra utálattal félredobta a mocsokkal teli lapokat.

– Figyelj csak – mondta neki D. egy csendes vasárnap délelőtti sörözés alkalmával. – Nem kellene mégis megalapítani azt a szigetállamot?

– Honnan veszünk ágyúkat? Ágyúk nélkül nem megy.

– Már miért ne menne?

– Nézz körül, barátom, hát nem ismered ezt a világot? Hol vagyunk mi Európától? Talán soha nem estünk ennyire messzire a civilizált világtól. Nézd meg a térképet: ahol mi vagyunk, azt a lapot már be sem lehet gyömöszölni az atlaszba, nyúlik velünk a föld, és már-már nem is vagyunk a láthatáron. Örüljünk, apuskám, hogy még egyáltalán vagyunk, és nem szüntetnek meg vagy tiltanak be bennünket múltunkkal és gazosodó temetőinkkel együtt. Örüljünk, amíg láthatjuk ezt a napot, és néha néha elmehetünk egy kicsit horgászni, ábrándozni valami csendes vízpartra, olyan víz mellé, amelyből még nem döglöttek ki egészen a halak.

– Jól van, öreg, láttalak már ilyennek – veregette meg a vállát D. – Tudom, hogy mindig kihevered. Egy darabig a beleidet is magad után vonszold a porban, titokban meg már otthon a nyereg alatt puhítod a húst.

TBT mosolygott. „Hát persze, hogy puhítom. Ilyennek születtünk mi, valamennyien.”

Fennhangon pedig ezt mondta:

– Kérünk még két sört!

És ezek voltak utolsó szavai ebben a regényben.

VÉGE

(Egyelőre)